

УЧЕБНА ПРОГРАМА ПО РУСКИ ЕЗИК – XI КЛАС,

ПЪРВИ ЧУЖД ЕЗИК – ПРОФИЛИРАНА ПОДГОТОВКА

I. ОБЩО ПРЕДСТАВЯНЕ.

Настоящата учебна програма надгражда обучението по руски като първи чужд език профилирана подготовка – в VIII, IX и X клас по отношение на учебното съдържание и единните принципи на подбор, структуриране и представяне на материала. Програмата е съобразена с ДОО за учебно съдържание по отношение на целите на обучение, придобитите знания, овладените умения и навици, изградените ценностни нагласи, разпределени по четирите основни речевни дейности: слушане, четене, говорене и писане, и свързаните с тях междупредметно значими стратегии за учене, умения за критическо мислене, за боравене с информация, за самостоятелна работа и за работа в екип.

Обучението по руски като първи чужд език в IX клас на профилираните гимназии и профилираните паралелки в СОУ с интензивно изучаване на езика се осъществява в рамките на предвидения хораренум от часове според учебния план на училището.

II. ЦЕЛИ НА ОБУЧЕНИЕТО.

Целите на обучението по руски език в XI клас са част от общите образователни, възпитателни, познавателни и езикови цели за гимназиалния етап на обучение и са насочени към овладяването на комуникативна компетентност в единство на съставлящите я компоненти – езиков, социокултурен, стратегически.

1. Общите цели на програмата за профилирана подготовка в XI клас са:

– осигуряване надграждането на постиженията на ученика от предишните етапи на обучението;

– създаване на условия за постигане на равнище на владеене на руски език, постепенно доближаващо се до родноезиковата комуникативна компетентност;

– развитие и усъвършенстване на уменията на ученика при използване на руския език за специфични цели (изучаване на учебни предмети – билингвално обучение).

2. Специфичните цели на обучението, като се имат предвид принципите на непрекъснатост и спираловидна повтаряемост на обучението и формирането на навиците по видове речева дейност, могат да бъдат представени обобщено:

В областта на устната реч ученикът:

– разбира и реагира адекватно на информация от включените в програмата текстове и разновидности (монологична реч – лекция, доклад; диалогична реч – беседа, дискусия);

– води разговор, съдържащ елемент на непредсказуемост, със събеседник при ролево общуване (разиграване на ситуация, учебни и делови игри и др.);

– води аргументиран разговор с един или повече събеседници в пряк контакт, участва в обсъждания, дискусии, като анализира факти и събития; изслушва доводите на събеседника, коментира, изразява собствено отношение и позиция;

– отчита особеностите на рускоезичната културна среда и сферата на общуване;

- изразява субективна оценка на факти, събития и изказвания;
- резюмира прослушан или прочетен текст;
- анализира и коментира художествената стойност на литературно произведение, театрална постановка, филм и др.;
- изпълнява ролята на посредник и преводач при устно общуване;
- служи си с адекватни интонационни модели и изразни средства (вербални и невербални) и прилага разнообразни компенсаторни стратегии.

В областта на писмената реч ученикът:

- извлича целево информация от предвидените текстови разновидности, прилагайки следните видове разбиране: на основното съдържание; на подробностите, ориентировъчно и търсещо разбиране;
- разпознава текстовата разновидност, стилистичните особености на езика, естетическите му аспекти;
- самостоятелно интерпретира прочетен текст на ниво критическо преосмисляне;
- съставя план, резюме, анотация на прочетен или прослушан текст;
- записва (пълно, кратко, изборно) прослушана информация, води бележки при четене;
- търси и подбира материали от различни източници и създава съобщения, доклади, проектни разработки;
- пише собствен литературноинтерпретативен текст (кратко съчинение, есе, съобщение, доклад);
- прави писмен превод на кратки публицистични, научнопопулярни и художествени текстове.

Очаквани резултати		Учебно съдържание (теми, понятия, контекст и дейности, междупредметни връзки)			
1	2	3	4	5	6
Ядра на учебното съдържание	Очаквани резултати на ниво учебна програма	Очаквани резултати по теми	Основни нови понятия (по теми)	Контекст и дейности (за цялото ядро и/или за цялата програма)	Възможности за междупредметни връзки
1. Слушане	<p>Ученикът:</p> <p>Разбира основната информация от публицистични, научнопопулярни и художествени текстове (стихотворения, песни, разкази, драматургинчи произведения), радио- и телевизионни предавания (новини, репортажи, интервюта, филми), като:</p> <ul style="list-style-type: none"> - извлича основната идея; - проследява логиката на текста; - разбира информацията на ниво значение и смисъл. <p>Разбира в подробности монологични изказвания (съобщения, лекции, доклади) и диалози, дискусии с един или повече събеседници, като:</p> <ul style="list-style-type: none"> - систематизира и свързва сведения за лица, събития и идеи; - откроява противопложни тези и оценки; - различава характеристиките на невербалното поведение на говорещия. 	<p>1. Тематични области:</p> <p>1. Личност и общество</p> <ul style="list-style-type: none"> • Стил на живот. <p>- здраве, съвременна медицина, отдих, спорт.</p> <ul style="list-style-type: none"> • В света на глобалната икономика; социални отношения. • Конфликтни ситуации и толерантност. • Проблеми на общуването. <p>2. Светът около нас</p> <ul style="list-style-type: none"> • Природни феномени. • Човекът и околната среда. <p>3. В света на науката и техниката.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Открития и личности. • Революционни научни открития – начин на употреба (съзидание и разрушение). <p>4. Минало – настояще – бъдеще.</p>	<p><u>Разпределението на езиковия материал има препоръчителен и ориентируващ характер.</u></p> <p><u>Програмата посочва кога дадено граматично явление се въвежда за първи път, като се отчита концентричната организация на езиковия материал.</u></p> <p>1. Фонетика и ортография.</p> <p>1. Особенности на произношението на предлозите.</p> <p>2. Деление на изречението на синтагми.</p>	<p><u>На учениците трябва да им се даде възможност:</u></p> <p>Да слушат оригинална руска реч в учебна обстановка.</p> <p>Да четат оригинални, леко адаптирани и неадаптирани автентични текстове.</p> <p>Да се изразяват и общуват</p>	<p>Български език и литература.</p> <p>Съпоставяне на основни граматични категории.</p> <p>Създаване на дискурс: въпроси и отговори.</p> <p>Познания за строежа и функциите на различни видове устни изказвания и писмени</p>

Очаквани резултати		Учебно съдържание (теми, понятия, контекст и дейности, междупредметни връзки)			
1	2	3	4	5	6
Ядра на учебното съдържание	Очаквани резултати на ниво учебна програма	Очаквани резултати по теми	Основни нови понятия (по теми)	Контекст и дейности (за цялото ядро и/или за цялата програма)	Възможности за междупредметни връзки
II. Четене	<p>Извлича конкретна информация от:</p> <ul style="list-style-type: none"> - радио-и телевизионни предавания (новини, репортажи, интервюта, научнопопулярни предавания, състезания, конкурси); - кратки текстове, свързани с учебното съдържание на предмети, изучавани на руски език; - съобщения в сферата на обслужването. <p>Като слушател използва разнообразни компенсаторни стратегии.</p> <p>Ученикът чете различни по вид и обем автентични адаптирани и неадаптирани учебни текстове. Разбира основната информация от публицистични, художествени и специализирани текстове на стандартен език, като:</p> <ul style="list-style-type: none"> - определя вида, функцията и предназначението на текста; - разграничава основните литературни и публицистични 	<ul style="list-style-type: none"> • На границата на два века. • Реалности и мечти. • България и светът. • Държавно устройство и управленски модели. • Национални традиции и национална идея. <p>5. Изкуство, литература, медии.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Културни паметници и опазването им. • Музеи и галерии. • Масмедите в съвременния свят. • Автори и творби. <p>II. Социокултурни знания</p> <p>В рамките на посочените теми учениците трябва да разширяват знанията си за живота в Русия, да усвоят основните социокултурни модели и отншения в съпоставка между родната действителност и особеностите на страната на изучавания език.</p> <p><u>Культуроведският компонент на учебното съдържание в XI клас включва работата</u></p>	<ol style="list-style-type: none"> 3. Основни интонационни конструкции при съпоставяне, изброяване, пояснение. 4. Произношение на сложни думи. 5. Произношение на двойни съгласни, думи с неприсъизносими съгласни.. 6. Интонационен анализ на фрагмент от художествен текст. 7. Правопис на съществителното име – окончания, суфикси. 8. Правопис на прилагателното име – окончания, суфикси. 9. Правопис на сложни думи. 	<p>на руски език^{във} и извън учебна обстановка.</p> <p>Да водят бележки и подготвят писмено текстове по видове и жанрове, предвидени по програмата.</p> <p>Да наблюдават, сравняват и правилно използват специфични за родния и руския език конструкции и стилистични</p>	<p>текстове.</p> <p>Жанрово и стилистично многообразие на художествените текст.</p> <p>Идеен и обществен характер на литературата.</p> <p>Основни литературоведски понятия.</p> <p>Проблеми на естетиката и поетиката на литературната творба.</p>

Очаквани резултати		Учебно съдържание (теми, понятия, контекст и дейности, междупредметни връзки)			
1	2	3	4	5	6
Ядра на учебното съдържание	Очаквани резултати на ниво учебна програма	Очаквани резултати по теми	Основни нови понятия (по теми)	Контекст и дейности (за цялото ядро и/или за цялата програма)	Възможности за междупредметни връзки
	<p>жанрове и текстови разновидности:</p> <ul style="list-style-type: none"> - разпознава характерни стилови особености и естетически аспекти на текста; - определя темите, проблемите и гледните точки в текста; - проследява съдържателната линия на текста в хронологичен и логически аспект; <p>Разбира в подробности текстове по изучени теми или с позната проблематика от научнопопулярни статии, учебници, фрагменти от художествени текстове, като:</p> <ul style="list-style-type: none"> - смислово анализира изречение, абзац, фрагмент от текста; - систематизира основната фактологична информация; - разпознава основните литературни похвати. <p>Намира конкретната информация в публицистични, научнопопулярни и специализирани текстове, като:</p> <ul style="list-style-type: none"> - подбира и групира необходимата му информация в зависимост от целта на четенето; 	<p><u>над оригинални литературни произведения или откъси от тях с препоръчителна тематика:</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Романтика на любовта и силата на живота./Горки, Куприн, Маяковски – произведения по избор./ 2. "Златният" и "сребърният" век на руската поезия. (Автори и произведения по избор.) 3. Литературни течения от началото на XX век (символизъм, акмеизъм, футуризм, имажинизъм – автори и произведения по избор.) 4. Абстракционистични и модернистични течения в руското изкуство от началото на XX век. (Автори и произведения по избор.) 5. Личността в потока на времето и като част от природата. (Бунин, Пастернак – произведения по избор.) 6. Реалността през сатиричния поглед на руските писатели (автори и произведения по избор.) 	<p>II. Граматика</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Преговор на особените и трудни случаи на употреба на частите на речта, съпоставени с българските. <ul style="list-style-type: none"> • Род и число на съществителните имена. • Вариантни случаи на употреба на падежни форми на съществителни и прилагателни имена. • Глаголно управление. • Руски и български предлози в съпоставителен план. • Конструкции – числително+прилагателно+съществително. 	<p>похвати.</p> <p>Да се готвят за общуване с носители на езика в сферите на интересите си, като се запознават с характерни за носителите на руски език поведенчески модели в общуването.</p> <p>Да работят индивидуално, в малки и по-големи групи.</p> <p>Да работят по проект, като спазват екип-</p>	<p>Други чужди езици:</p> <p>Стратегии на учене.</p> <p>Граматически и лексикални съответствия.</p> <p>Работата с непознати думи и обогатяване на лексиката.</p> <p>Интернационални думи.</p> <p>Социокултурни връзки .</p> <p>Информатика и информационни технологии:</p>

Очаквани резултати		Учебно съдържание (теми, понятия, контекст и дейности, междупредметни връзки)			
1	2	3	4	5	6
Ядра на учебното съдържание	Очаквани резултати на ниво учебна програма	Очаквани резултати по теми	Основни нови понятия (по теми)	Контекст и дейности (за цялото ядро и/или за цялата програма)	Възможности за междупредметни връзки
III. Говорене	<p>- открива причинно-следствените връзки;</p> <p>- намира и свързва еднородни елементи и сходни по смисъл фрагменти от текста;</p> <p>- обобщава в план, тезиси, резюме, анотация конкретната информация, извлечена от няколко източника.</p> <p>Прилага компенсаторни стратегии:</p> <p>- контекстна догадка;</p> <p>- парафраза;</p> <p>- използва справочна литература.</p> <p>Ученикът:</p> <p>Участва в свободен разговор или дискусия по теми, съответстващи на жизнения му опит като:</p> <p>- обменя конкретна информация;</p> <p>- изслушва и проявява толерантност към мнението на другите;</p> <p>- участва в интервю, като отговаря на въпроси, свързани с неговата личност, образование, пресекти и намерения.</p>	<p>III. Сфери и роли на общуване:</p> <p>1. Сфери на общуване</p> <p>В училище, вкъщи, на обществени места.</p> <p>2. Роли на общуване</p> <p>В процеса на обучението учениците изпълняват активно ролите на:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Зрител и слушател. • Читател • Посредник и преводач. • Събеседник в разговор (и по телефона). • Приятел, познат в сферата на личния живот. • Участник в дискусия. • Частно лице и клиент в сферата на услугите. <p>IV. Словесни действия</p> <p>Продължава усвояването и разширяването на употребата на основните словесни действия по:</p> <p>1. Предаване и търсене на предметна и фактическа информация.</p>	<p>2. Преговор на трудни за българите синтактични конструкции.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Безлични изречения. • Съгласуване на сказуемото с подлога. • Съгласуване на предикатни основи в сложните изречения. <p>3. Особени случаи в употребата на съюзи и съюзни думи.</p> <p>4. Лексикална стилистика.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Значение на думата, многозначност, метафора, метонимия. • Синоними, антоними, пароними – стилистична употреба. 	<p>ния принцип, онагледяват и представят резултатите от работата си. Да използват материали от различни информационни източници: радио, телевизия, видео, Интернет, вестници, списания за изпълнение на конкретни задачи и при работа по проект. Да работят в</p>	<p>Работа с мултимедийни продукти. Намиране и извличане на информация от Интернет. Текстообработка.</p> <p>Обществени науки и гражданско образование:</p> <p>Гражданско общество. Национална идентичност. Минало и настояще. Межкултурни връзки.</p>

Очаквани резултати		Учебно съдържание (теми, понятия, контекст и дейности, междупредметни връзки)			
1	2	3	4	5	6
Ядра на учебното съдържание	Очаквани резултати на ниво учебна програма	Очаквани резултати по теми	Основни нови понятия (по теми)	Контекст и дейности (за цялото ядро и/или за цялата програма)	Възможности за междупредметни връзки
	<p>Прави разширени подготвени изказвания, в които:</p> <ul style="list-style-type: none"> - анализира, коментира, обобщава, оценява информация от различни източници; - кратко интерпретира литературен текст съобразно специфичните за жанра и текстовата разновидност методи; - преразказва подробно или в сбита форма прочетен или прослушан текст; <p>Превежда кратки реплики и изказвания от руски на български и от български на руски език.</p> <p>Съобразява речта си с комуникативната ситуация.</p> <p>Изразява се с доближавачи се до нормите на руския език произношение и интонация.</p> <p>Прилага ефективно компенсаторни стратегии за преодоляване на комуникативни проблеми.</p>	<p>2. Изразяване на интелектуални отношения.</p> <p>3. Изразяване на емоционална оценка.</p> <p>4. Изразяване на въздействие, убеждение, достигане на взаимно разбиране.</p> <p>5. Речев етикет.</p> <p>V. Очаквани резултати по работа с текст.</p> <p>1. Смислов анализ на фрагмент от текста.</p> <p>2. Възстановяване на информативното съдържание на текст с използване на:</p> <ul style="list-style-type: none"> • различни опори; • логиката на повествованието; <p>3. Трансформация на текста:</p> <ul style="list-style-type: none"> • компресия; • преразпределение и групиране; • целево извличане на информация; • конспектиране, тезизиране, резюмиране на текста; • реферирание и аотиране. <p>4. Създаване на собствен текст.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Последователно и логично излагане 	<p><i>В края на XI клас учениците трябва активно да владеят не по-малко от 3 000 лексически единици, подбрани с оглед на темите и словесните действия, включително свободни и устойчиви словосъчетания.</i></p> <p>III. Превод</p> <p>1. Специфични преводачески трансформации:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Конкретизация. • Генерализация. • Антонимична замяна. • Стилистична компенсация. <p>2. Граматични трансформации:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Замяна на форми на думи. • Замяна на части на речта. • Добяване и пропуск на думи по 	<p>библиотеки и информационни центрове, като ползват разнообразна справочна литература:</p> <p>Да използват материали и източници, формиращи социокултурна компетентност.</p> <p>Да участват в ситуативни и делови игри, състезания, конкурси и артистични дейности на руски език.</p>	<p>Ролята на езика, религията и традициите за социална обвързаност и различия в обществото.</p> <p>Разрешаване на конфликтни ситуации.</p> <p>Световно стопанство.</p> <p>Образование и професионални интереси.</p> <p>Европейски съюз и общо-европейски структури.</p>

Очаквани резултати		Учебно съдържание (теми, понятия, контекст и дейности, междупредметни връзки)			
1	2	3	4	5	6
Ядра на учебното съдържание	Очаквани резултати на ниво учебна програма	Очаквани резултати по теми	Основни нови понятия (по теми)	Контекст и дейности (за цялото ядро и/или за цялата програма)	Възможности за междупредметни връзки
IV. Писане	<p>Ученикът:</p> <p>Пише лични и официални писма, като:</p> <ul style="list-style-type: none"> - излага конкретна информация и собствена позиция; - съобразява изложението си с комуникативните си намерения и предполагаемия читател; - структурира своя текст със спазване на нормите на жанра. <p>Попълва формуляри за лични нужди.</p> <p>Води бележки при четене и слушане.</p> <p>Пише кратко съобщение, доклад, проектна разработка, като:</p> <ul style="list-style-type: none"> - подбира и синтезира материали от различни източници; - излага факти и прави изводи; - правилно структурира своя текст. <p>Пише собствен литературно-интерпретативен текст (кратко съчинение, есе), в който:</p> <ul style="list-style-type: none"> - изразява и аргументира лично мнение; 	<p>на основната информация.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Използване на свързващи средства на ниво абзац, фрагмент, цялостен текст. • Изразяване позиция и аргументиране на собствена теза. • Цитиране и позоваване на използвани източници. • Обобщаване, изводи. • Структуриране на текста съобразно жанрово-стилистичните му особености: съчинение по зададена или свободна тема. есе, съобщение, доклад, проектна разработка. <p>VI. Очаквани резултати по работа с художествен текст.</p> <p>Ученикът:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Възприема художествения текст в неговата завършеност и цялост. • Разбира основни художествени похвати – сравнения, метафори, символи, алегории, хиперболи и др. 	<p>граматическа причина.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Инверсия; • Трансформиране на просто изречение в сложно и обратно. <p><i>В процеса на работа над различните видове текст се актуализират следните социокултурни и литературоведски понятия:</i></p> <p>Национално самосъзнание, национална идея.</p> <p>Епоха – автор – произведение.</p> <p>“Златен” и “сребърен” век на руската поезия.</p> <p>Социокултурна ситуация и литература, литературна норма на епохата.</p> <p>Литературни направления и школи – символизъм, акмеизъм, футуризм, имажинизъм.</p> <p>Индивидуален творчески стил.</p> <p>надхвърлящ рамките на направлението.</p>	<p>Да се включват в свободно-избираема работа по интереси.</p> <p>Да изграждат стратегия за учене, оценяват и се само-оценяват.</p> <p>Да използват компенсаторни стратегии при писмена и устна комуникация.</p> <p>Да работят в доброжелателна атмосфера, способстваща развитието на</p>	<p>Природни науки и екология.</p> <p>Научно-технически прогрес.</p> <p>Опазване на природата.</p> <p>Здравословен и природо-съобразен начин на живот. Живот без дрога.</p> <p>Изкуства.</p> <p>(до IX клас)</p> <p>Известни творби на руски композитори.</p>

Очаквани резултати		Учебно съдържание (теми, понятия, контекст и дейности, междупредметни връзки)			
1	2	3	4	5	6
Ядра на учебното съдържание	Очаквани резултати на ниво учебна програма	Очаквани резултати по теми	Основни нови понятия (по теми)	Контекст и дейности (за цялото ядро и/или за цялата програма)	Възможности за междупредметни връзки
	<p>- използва сведения, доводи, аргументи от други източници;</p> <p>- познава и прилага основните принципи на структуриране на текста;</p> <p>- прилага основните реторични похвати в жанровете кратко съчинение по зададена или свободна тема, есе.</p> <p>Използва подходящи за ситуацията езикови средства, правопис и пунктуация, графично оформление, съответстващи на нормите на руския език.</p> <p>Прави писмен превод на кратки публицистични, научнопопулярни и художествени текстове, като:</p> <p>- използва специфични преводачески (граматични и стилистични) трансформации;</p> <p>- сравнява превод с оригинала;</p> <p>- редактира преведения текст;</p> <p>- използва двуезични, тълковни и синхронични речници.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Определя ролята на заглавието на художествената творба. • Възприема основните семантични опозиции в структурата на текста. • Умее да прави елементарен композиционен анализ на текста. • На базата на познанията по родна и световна литература разграничава и определя основни понятия (литературни родове, жанрове). Ориентира се в основните етапи на развитието на европейския и, в частност, на руския литературен процес в първата половина на XX век (литературни направления и стилови течения). • Разпознава и осмисля основните особености на художествената комуникация. 	<p>Национални, индивидуални и общочовешки ценности в развоя на руската литература от началото на XX век.</p> <p>Основни направления в развитието на руското изкуство от реализма към модернизма/абсурдизъм, кубизъм, сюрреализъм и пр./</p> <p>Художествена комуникация /автор – герой – читател/ в новите измерения на XX век.</p> <p>Текст и подтекст.</p> <p>Художествени тропи и фигури /символ, алегория, хипербола, гротеск, ирония, пародия/.</p> <p>Грамматика и стилистика на текста.</p> <p>Структура и композиция на текста.</p> <p>Структура на литературно-интерпретативно съчинение и на аргументативно есе на литературна тема.</p>	<p>индивидуалните им способности.</p>	<p>художници, и скулптори.</p> <p>Възпитаване на естетически вкус.</p> <p>Свобода на културния избор.</p> <p>Младежка култура.</p> <p>Физическа култура и спорт.</p> <p>Спортове и спортни достижения.</p> <p>Чувство за екипност и състезателен дух.</p>

V. СПЕЦИФИЧНИ МЕТОДИ И ФОРМИ ЗА ОЦЕНЯВАНЕ ПОСТИЖЕНИЯТА НА УЧЕНИКА.

Проверката и оценяването на знанията и уменията на учениците се осъществява както периферно след завършване на определен континентрум от учебно съдържание или етап от обучението (срок, година), така и по време на самия процес на обучение – текуща проверка. Текущата проверка има главно обучаваща и диагностична функция, като обхваща всички нива на комуникативната компетентност: правопис и правоговор, граматика и лексика, речеви умения, стилистика и прагматика, култура на общуването.

Проверката на рецептивните умения и навици цели да установи нивото на разбиране на текста при четене или слушане и критичното им осмисляне. Извършва се чрез контролни тестови задачи, най-често въпроси с избираем отговор, идентифициране или съотнасяне, графични означения, открити въпроси, обит преразказ, превод.

Продуктивните умения се проверяват със задачи, които имат комуникативен характер: частично подготвено или неподготвено изказване, изказване доклад, отговор на проблемни въпроси, създаване на текст от посочените в програмата видове.

Речевите умения и комуникативните способности на ученика се оценяват с оглед на успешно осъществяване на комуникативен акт (реализиране на комуникативното намерение). При проверката им се използват функционални тестове, например: самостоятелно структуриране на отговор при така наречените открити въпроси, създаване на писмен текст от видовете, посочени в програмата, и др. Подготовката на тестове, проверяващи говорните умения и уменията за непосредствено речево общуване, изисква от преподавателя сериозна предварителна работа при създаването и структурирането на речеви програми за диалогична и монологична реч, които при тестиране се проверяват с помощта на подготвен екзаменатор.

Правилността на социалното поведение – вербално и невербално – се свързва със знанията за страната и културата. Тестовите по социално поведение имат най-често формата на въпроси с избираем отговор от областта на странознанието и културознанието.

Знанията за езиковата система се проверяват чрез структурни тестове: диктовки, въпроси с избираем отговор, задачи за попълване на текстове с пропуснати структурни елементи, задачи за трансформация и др.

Тестовите задачи могат да служат както за текуща и периодична проверка, така и за самопроверка и като форма на упражнение. Тестуването със своята обективност служи за коректив във взаимоотношенията учител–ученик и допринася за преодоляване на психологическата бариера, съпътстваща използването на чуждия език като средство за комуникация.

Наред с това е особено важно формите на оценяване да бъдат разнообразни и системно да отчетат постиженията на ученика при различните дейности: работа в часа (с целия клас, в група, самостоятелно), изпълнение на домашни работи, разработване на материали по проекти, индивидуални прояви, комплексни (обобщаващи) проверки на устните и писмените речеви умения (контролни, класни работи) и др.

Учителят използва резултатите от проверката на знанията и уменията за анализ и оптимизиране на учебния процес за постигане на крайните резултати, заложиени в програмата.

VI. МЕТОДИЧЕСКИ УКАЗАНИЯ.

Обучението по руски език в XI клас продължава да се разглежда като система от дейности с интелектуален и комуникативен характер. Все по-голяма определяща роля като основна методическа единица на обучението, наред със словесното действие, придобива работата с текста и художествения текст в частност.

В центъра на обучението е културологичният компонент, като учебното съдържание се ориентира към културни феномени, произведения и автори с признат принос в световната култура и ярка личностна изява като творци и общественици.

Идеята на програмата, освен постигането на висока комуникативна компетентност, е да представи достатъчно широко жанровото и стилното многообразие на руската литература от XX век чрез най-значителни образци, като се:

- актуализират и допълват получените вече знания за водещите литературни направления и школи и за отделни страни в развитието на литературната критика, публицистика и философска мисъл от най-ново време;

- подчертава взаимосвързаността и приемствеността на литературните епохи и се отделя внимание на проблемите писател–епоха, диалог на писателите в една епоха и между различните епохи с цел да се облекчи осъществяването на основния диалог: писател–(учител) читател–ученик;

– показва националното своеобразие на руската литература и култура, както и мястото ѝ в основната култура;

– развива вкусът към четенето на художествена литература (в оригинал и в превод, с визуални опори – филми, постановки), формира у учениците читателска грамотност и самостоятелност, опираща се върху езикова компетентност, определени естетически и ценностни критерии и обща ориентация за развитието на руския литературен процес през XX век.

Основните принципи, заложи в предлаганата програма в културологичната ѝ част, са вариативността и изборността. Това позволява на учителя:

– да избира автори, произведения, проблемни тези, които отговарят на интересите на учениците и реалните възможности на класа;

– да търси самостоятелни методически решения при изучаване на отделните теми;

– да определя количеството часове за всяка избрана от него тема;

– да избира актуални, дискуссионни въпроси, проблеми, предполагащи нееднозначност на оценките и съжденията на учениците.

Основният подход към текста остава общофилологически. В учебния процес текстовете се използват за развиване на навики и умения при овладяването на различните видове четене (като се използват и различните техники на четене):

– **четене с практически езикови задачи** – работата над езика на текста се определя от избраните текстове и възможностите на учащите се; продължава обогатяването на активния и пасивния речник на учениците въз основа на текста и темите за развитие на устната реч;

– **страноведско четене** – текстът се използва за запознаване с историческия и социокултурния контекст на епохата, попълване на фоновите знания за историята, обществения живот, литературата, битата на Русия, за провеждане на межкултурни паралели, за развитие на умения у учениците да откриват различното и общото, да сравняват и разказват за сходни явления в родната им страна и култура и/или в други култури;

– **четене с елементи на художествен анализ** с кратко предварително запознаване на учениците с творчеството на писателя, мястото и ролята му в историколитературния процес, жанровото своеобразие и естетическото значение на изучаваното произведение. Водещ принцип при този вид работа над текста е умениято да се представи материалът проблемно. В условията на езиков дефицит и все още непълно владение на езика не бива да се изисква от учениците цялостен художествен анализ на текста;

– **четене с елементи на лингвистически анализ** с акцент върху стилстичните особености на текста, ролята на контекста при определяне на значението на думи и изрази, различните конотации и смислови нюанси на думата. Задълбочават се и познанията на учениците за някои особености на различните функционални стилове на езика: художествено-публицистична реч, научна реч, разговорна реч и пр.

Посочените видове четене и работа над текста е възможно да се съчетават, но могат да се използват и самостоятелно и/или последователно при работата над определени конкретни текстове.

Основна форма за работа в клас в условията на достатъчна езикова компетентност е груповата форма. Тя предполага формиране и развитие на умения за водене на диалог/полилог, обсъждане, дискусия, групово работно по проект и дава възможност за реализиране на проблемния характер на комуникацията. Проблемността като основно качество на учебната комуникация стимулира мисловната активност и мотивацията за изказване, формира комуникативна потребност. Тематичният минимум, който предлага програмата, е желателно да се въведе в учебните пособия проблемно. Това ще даде възможност за осъществяване на реална комуникация в учебни условия. Квазикомуникацията има място главно при тъй наречените ролеви игри, когато учениците разиграват комуникативни роли в измислени ситуации (интервю, пресконференция, посещение на панорамен павилон, посрещане на гости в училище, участие в научен семинар и пр.).

Голямо значение в гимназиалната степен на обучение придобива индивидуалната форма на работа, която се свързва главно със следните дейности: анализ на текст, изготвяне на съобщения, доклад по дадена тема, слушане и запис на лекция, написване на есе, очерк, репортаж, работа със справочни и други помощни материали, индивидуални задачи при работа по проект.

Обучението по чужд език е ориентирано към стимулиране на самостоятелно учене, като се отчитат индивидуалните особености на учениците. Формирането на стратегии за учене се осъществява под непосредственото ръководство на учителя.

УЧЕБНА ПРОГРАМА ПО РУСКИ ЕЗИК – XI КЛАС,

ВТОРИ ЧУЖД ЕЗИК – ПРОФИЛИРАНА ПОДГОТОВКА

I. ОБЩО ПРЕДСТАВЯНЕ.

Настоящата учебна програма е разработена съгласно Държавните образователни изисквания за учебно съдържание по чужди езици. Програмата е съобразена с държавните образователни стандарти по чужд език и с постановките на „Прагово равнище по руски език“, прието от Съвета на Европа.

Обучението по руски като втори чужд език в XI клас на профилираните гимназии и профилираните паралелки в СОУ с интензивно изучаване на езика се осъществява в рамките на предвидения хорариум от часове според учебния план на училището.

II. СТРАТЕГИЯ И ЦЕЛИ.

Образователната стратегия при изучаването на руския като втори чужд език се определя като функционално-комуникативна. Общите цели на обучението са свързани с изграждане на система от интелектуални умения за развитие на познавателните способности и творческата самостоятелност на личността; с формиране на толерантност към културните различия и развитие на умения за социално отговорно поведение и межкултурно общуване.

Специфичните цели на обучението са свързани с достигане на второ равнище на владеење на езика според държавните образователни стандарти и се определят в рамките на всеки тип речева дейност, както следва:

XI клас

1. Слушане – възприемане на жива и механична реч с прилагане на усъвършенствани компенсаторни стратегии.
2. Четене – извличане на пълноценна съдържателна информация на равнище текст и подтекст; самостоятелно преодоляване на текстовите трудности на езиково, структурно и съдържателно равнище.
3. Говорене – усъвършенствана диалогична и монологична реч в рамките на предвидените от програмата теми.
4. Писане – делова и лична кореспонденция; анотация на прочетен или прослушан текст; кратко изложение на собствени и чужди тези; ползване на различни видове справочна литература.

XI клас					
Очаквани резултати		Учебно съдържание /теми, понятия, контекст и дейности, междупредметни връзки/			
Ядра на учебното съдържание	Очаквани резултати на ниво учебна програма	Очаквани резултати по теми	Основни нови понятия / по теми/	Контекст и дейности /за цялото ядро и/или за цялата програма/	Възможности за междупредметни връзки
1	2	3	4	5	6
Слушане Четене	<p>Ученикът:</p> <p><i>Разбира в подробности</i> -информация от лекция, доклад, фабулни текстове, описания, разсъждения, при наличие на 5% неизучена лексика, без нагледна опора -съдържанието на разширен аргументиран разговор с един или повече събеседници в рамките на учебното съдържание</p> <p><i>Прилага компенсаторни стратегии при слушане</i></p> <p>Ученикът:</p> <p><i>Владее различни видове техники на четене</i> при обем на текста до 2000 думи от различни жанрове</p> <p><i>Разбира пълноценно съдържателна и естетическа информация от различни по вид и жанр текстове</i></p> <p><i>Извлича неексплицитно формулирана информация / на ниво подтекст/</i></p> <p><i>Използва различни компенсаторни стратегии на равнище дума /слово-образуване, интернационална лексика/, изречение /препинателни знаци, осрифтяване, числа/</i></p>	<p><i>I Тематични области</i></p> <p>1. Аз и другите</p> <ul style="list-style-type: none"> - моите приятели - мечти, конфликти <p>2. Моят ден</p> <ul style="list-style-type: none"> - образование: частни и държавни училища и колежи -свободно време : книги, театър, любими герои <p>3. Светът около нас</p> <ul style="list-style-type: none"> -резервати в България -резервати в Русия <p>4. Празници</p> <ul style="list-style-type: none"> -ритуали -религиозни и битови празници <p><i>II. Социокултурни знания – в рамките на посочените теми ученикът трябва да разшири знанията си за живота в Русия:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Социално поведение – норми, етикет 2. Празници и традиции . 3. Природни забележителности, големи градове 4. Отношение към сколната среда 5. Организиране на свободното време 6. Историческо минало 8. Национално свесобразие на културното наследство - най –значими образци в областта на руската класическа литература / 19.в./ 9. Междукултурни взаимодействия между България и Русия <p><i>III. Сфери и роли на общуване</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Сфери: -в училище - вкъщи; - на обществени места /магазин, болнични 	<p>ЕЗИКОВИ ЗНАНИЯ</p> <p>А.ФОНЕТИКА</p> <p>-поддържащ коректировъчен курс</p> <p>Б.МОРФОЛОГИЯ</p> <ul style="list-style-type: none"> -преговор и обобщение с елементи на надграждане по основните функционално-семантични категории: -съществително име: изразяване на отношения за време пространство, причина и цел -спрежение на глаголите -причастия и деепричастия: варианти за презод на български език -склонение на числителните имена 	<p>На учениците се дава възможност:</p> <ul style="list-style-type: none"> - да провеждат разговори и дискусии и аргументират мнението си -да правят самооценка и взаимна оценка -да предават и ползват необходимата им информация чрез учебния превод -да избират индивидуални стратегии за учене, самообучение, самоконтрол - да прилагат компенсаторни стратегии при общуване -да разширяват познанията си за Русия, нейната история , изкуство и култура в съпоставителен план -да се подготвят за 	<p>Учениците прилагат знанията и уменията си по:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1.Български език и литература ; -паралели между лексико-граматичните категории -стил, сфери на общуване -речев етикет -видове текст -национална идентичност -жанрово многообразие -обща лексика 2.Други чужди езици ; -социокултурна и страноведска информация за други страни -стратегии, техники за учене на чужди езици -прилагане на компенсаторни стратегии -граматически и лексикални съответствия 3.Информатика и информационни технологии; -работа с мултимедийни продукти -намиране и извличане на информация от Интернет -текстообработка 4. Обществени науки и гражданско образование; -коментар и сравняване на факти и събития от историята на славянския свят и Русия -права на държава, права на

<p>Говорене</p>	<p><i>Използва справочни материали</i></p> <p>Ученикът: <i>Води разговор на познати теми, като:</i> -представя факти -обсъжда съвместна дейност -изразява съгласие/ не-съгласие -разбира комуникативните намерения на събеседника си <i>Изразява желание да получи информация</i> <i>Води стандартен разговор по телефона</i> <i>Съобразява речта си с комуникативната ситуация</i> <i>Усъвършенства произношението и интонацията си, като се доближава до нормите в руския език</i> <i>Прилага компенсаторни стратегии</i> Ученикът: <i>Води лична кореспонденция: писма, картички, телеграми, покани</i> <i>Пише заявления, молби</i> <i>Попълва документи: бланки, формуляри</i> <i>Прави анотация и резюме на прочетен или прослушан текст</i> <i>Използва езикови средства, съобразени с основните изисквания за писмено общуване</i></p>	<p>заведения, места за обществено хранене, градски транспорт, туристическо бюро - в кино, театър, библиотека, на концерт, изложба - по телефона 2. Роли: - партньор в разговор - водещ в разговор - клиент - пациент - домакин - гост - пътник - читател - зрител - слушател - интервюиращ - интервюиран</p> <p><i>IV. Използване на компенсаторни стратегии</i> Ученикът трябва да се научи да използва: - мимика, жестове - неезикови и родноезикови опори - форми на езикова догадка - помощ от други участници в общуването /съученици, учители/ - помощни учебни и справочни материали /речници, учебници, енциклопедии, справочници/ - молба за уточняване - повторно питане</p>	<p>В. СИНТАКСИС -сложно изречение, видове и употреба -преминаване на пряката реч в косвена и обратна -безсъюзно сложное изречение /със съчинителна и подчинителна връзка/</p> <p>ЛЕКСИКАЛНИЯТ БАЗОВ МИНИМУМ включва активна лексика около 800 лексикални единици, необходими за речева комуникация по теми и ситуации, определени от тематичните области</p>	<p>участие в конкурси, езикови изпити и различни извънучилищни дейности: участие във вечери, концерти, литературни програми</p>	<p>човека -гражданско общество -образование и професионални интереси -разширяване на Европейския съюз -България- природа, население, стопанство, региони -общоевропейски структури 5. Природни науки и екология: -замърсители на въздуха, водата и почвата -защитени видове и обекти -изобретения, научни постижения -здравословен и природосъобразен начин на живот -живот без дрога 6. Изкуства: -известни творби на руски художници, композитори, архитекти -младежка култура -аудиомедии 7. Физическа култура и спорт: -спорт и здраве -индивидуални и колективни спортове -професионален спорт -екипност</p>
<p>Писане</p>	<p>Ученикът: <i>Води разговор на познати теми, като:</i> -представя факти -обсъжда съвместна дейност -изразява съгласие/ не-съгласие -разбира комуникативните намерения на събеседника си <i>Изразява желание да получи информация</i> <i>Води стандартен разговор по телефона</i> <i>Съобразява речта си с комуникативната ситуация</i> <i>Усъвършенства произношението и интонацията си, като се доближава до нормите в руския език</i> <i>Прилага компенсаторни стратегии</i> Ученикът: <i>Води лична кореспонденция: писма, картички, телеграми, покани</i> <i>Пише заявления, молби</i> <i>Попълва документи: бланки, формуляри</i> <i>Прави анотация и резюме на прочетен или прослушан текст</i> <i>Използва езикови средства, съобразени с основните изисквания за писмено общуване</i></p>	<p>заведения, места за обществено хранене, градски транспорт, туристическо бюро - в кино, театър, библиотека, на концерт, изложба - по телефона 2. Роли: - партньор в разговор - водещ в разговор - клиент - пациент - домакин - гост - пътник - читател - зрител - слушател - интервюиращ - интервюиран</p> <p><i>IV. Използване на компенсаторни стратегии</i> Ученикът трябва да се научи да използва: - мимика, жестове - неезикови и родноезикови опори - форми на езикова догадка - помощ от други участници в общуването /съученици, учители/ - помощни учебни и справочни материали /речници, учебници, енциклопедии, справочници/ - молба за уточняване - повторно питане</p>	<p>В. СИНТАКСИС -сложно изречение, видове и употреба -преминаване на пряката реч в косвена и обратна -безсъюзно сложное изречение /със съчинителна и подчинителна връзка/</p> <p>ЛЕКСИКАЛНИЯТ БАЗОВ МИНИМУМ включва активна лексика около 800 лексикални единици, необходими за речева комуникация по теми и ситуации, определени от тематичните области</p>	<p>участие в конкурси, езикови изпити и различни извънучилищни дейности: участие във вечери, концерти, литературни програми</p>	<p>човека -гражданско общество -образование и професионални интереси -разширяване на Европейския съюз -България- природа, население, стопанство, региони -общоевропейски структури 5. Природни науки и екология: -замърсители на въздуха, водата и почвата -защитени видове и обекти -изобретения, научни постижения -здравословен и природосъобразен начин на живот -живот без дрога 6. Изкуства: -известни творби на руски художници, композитори, архитекти -младежка култура -аудиомедии 7. Физическа култура и спорт: -спорт и здраве -индивидуални и колективни спортове -професионален спорт -екипност</p>

V. ФОРМИ И МЕТОДИ ЗА ОЦЕНЯВАНЕ.

Оценяването на учениците в процеса на обучение отчита знанията и уменията, фиксирани по езикови аспекти и видове реч в програмата. Същевременно то има възпитателна, стимулираща и развиваща функция. Формите на оценяване трябва да бъдат разнообразни и да отчитат последователно и системно постиженията на учениците в учебния процес.

Устна проверка на знанията и уменията:

- монологично изказване;
- отговор на комуникативен въпрос;
- участие в диалог, дискусия;
- коментар по зададена тема и др.

Писмена проверка на знанията и уменията:

- диктовка;
- преразказ;
- писмен проект;
- кратко есе;
- периодични и обобщаващи тестове;
- домашни работи и др.

VI. МЕТОДИЧЕСКИ УКАЗАНИЯ.

Организацията на обучението по руски като втори чужд език следва общоприетите принципи на комуникативно-ситуативния и на когнитивния подход, утвърдени в съвременната методика. Учебната дейност е ориентирана към изграждането на компонентите на комуникативната компетентност в разнообразните ѝ аспекти, като водеща е прагматическата насоченост.

Общо изучаването на руския като втори чужд език обуславя някои акценти:

1. Равнооставеност, а на определен етап от обучението и изпреварване на репродуктивното пред продуктивното овладяване на езика.

2. Развитие и усъвършенстване на стратегията за самостоятелно учене и на компенсаторните стратегии за преодоляване на трудностите в устната и писмената реч.

3. Използване на разнообразна социокултурна информация с диференцирана насоченост в зависимост от интересите на учениците и евентуалната им бъдеща реализация.